

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Ing. Mgr. Martinem Jakubem Brusem ve věci

žalobkyně: **M. A.**, narozena x
státní příslušnice Republiky Kazachstán
bytem x

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1578/ZA-ZA11-K01-2024 ze dne 17. 1. 2025

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 17. 1. 2025, č. j. OAM-1578/ZA-ZA11-K01-2024, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 17. 1. 2025 vyslovil, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně namítla, že se žalovaný konkrétně nezabýval jí tvrzenou diskriminací na trhu práce v Kazachstánu z důvodu etnicity. Uvedla, že důvodnost své obavy vysvětlila

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

ve správním řízení odkazem na konkrétní příklady z pracovního života jí blízkých osob stejné etnicity.

3. Podle žalobkyně se žalovaný nijak nezabýval jednáním mladšího bratra její babičky, a to zejména ve vztahu k efektivitě prošetřování obdobného jednání ze strany orgánů činných v trestním řízení v zemi původu.
4. Dále žalobkyně odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 7. 2023, č. j. 62 Az 32/2020-65, v němž soud uvedl, že pokud je přiměřeně pravděpodobné, že daná událost proběhla tak, jak tvrdí žadatel o azyl, správní orgán musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení žádosti o mezinárodní ochranu a může vyloučit pouze ty události, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestaly (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisuzována váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs 254/2017-40).
5. Žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření žalovaného k žalobě

6. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě trval na tom, že se v průběhu řízení dostatečně zabýval všemi skutečnostmi, které žalobkyně sdělila, a že zjistil skutečný stav věci a opatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí. V odůvodnění napadeného rozhodnutí pak vyhodnotil všechny důvody, pro něž žalobkyně žádala o udělení mezinárodní ochrany, a to z hlediska všech forem této ochrany. Uvedl, že se podrobně zabýval všemi motivy žádosti i obavami, které žalobkyně v průběhu řízení zmínila.
7. K námitce žalobkyně, že se nezabýval její obavou z diskriminace na trhu práce pro její etnicitu, žalovaný poukázal na strany 4 až 7 napadeného rozhodnutí. Konstatoval, že žalobkyně v zemi původu vystudovala střední školu, měla možnost se svobodně rozhodovat, pracovat, cestovat, měla přístup do zdravotního systému, nečelila žádnému závažnému jednání vůči její osobě ze strany státních orgánů. Zdůraznil, že shromážděné podklady o systematické diskriminaci ani znevýhodňování Ujgurů či jiných národnostních menšin ze strany státních ani soukromých subjektů nereferují. Zmínil, že Ujguři jsou v Kazachstánu politicky aktivní (jsou zastoupeni v zákonodárném sboru), podnikají, udržují si svou kulturu i jazyk, čemuž napomáhá výuka ujgurštiny v 63 školách. Podle žalovaného byla žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu jen prostředkem, jak si legalizovat pobyt na území České republiky poté, co jí bylo zrušeno studentské vízum a co následně obdržela výjezdní příkaz.
8. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Posouzení věci soudem

9. Žaloba je důvodná.
10. Podle § 2 odst. 6 věty druhé zákona o azylu platí, že *původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

11. Z § 12 zákona o azylu plyne, že *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*
- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo*
 - b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
12. Podle § 14 zákona o azylu platí, že *nebude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.*
13. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu platí, že *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. V odstavci 2 téhož ustanovení je pak definováno, že za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje*
- a) uložení nebo vykonání trestu smrti,*
 - b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*
 - c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*
 - d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
14. Soud se nejprve zaměřil na námitku žalobkyně, že se žalovaný dostatečně nezabýval jejími obavami z diskriminace na trhu práce v Kazachstánu pro její ujugurskou etnicitu, a že nezohlednil žalobkyní tvrzené osobní zkušenosti jejích blízkých, kteří se s touto formou diskriminace měli setkat. Soud připouští, že se žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně nevyjádřil k tomu, zda osobní zkušenosti příbuzných žalobkyně považuje za pravděpodobné, či nepravděpodobné. To však z hlediska úplnosti a koherence úvah žalovaného ani nebylo nezbytné, neboť jeho argumentace na otázce (ne)pravděpodobnosti tvrzení žalobkyně vystavěna nebyla. Na straně 6 napadeného rozhodnutí žalovaný formuloval myšlenku, že i kdyby žalobkyně a její příbuzní zakusili ústrky a diskriminaci při přístupu k určitým povoláním z důvodu xenofobie, nemuselo se nutně jednat o pronásledování za předpokladu, že nešlo o součást státní politiky. Pokud totiž nejde o jevy státní mocí vyvolané, tajně podporované, vědomě trpěné apod., nejde podle žalovaného mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a jejich opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt.
15. Žalovaný se proto nejprve zabýval otázkou, zda je diskriminační jednání vůči příslušníkům etnických menšin v Kazachstánu státní mocí aktivně podporováno nebo alespoň trpěno. Protože dospěl k záporné odpovědi, hodnocení konkrétních osobních zkušeností osob blízkých žalobkyni již bylo nadbytečné. Za podklad vzal žalovaný Informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky č. j. 147753-7/2019-LPTP ze dne 21. 2. 2020 o postavení ujugurské menšiny (dále jen „zpráva MZV“), dále Informaci Odboru azylové a migrační

politiky ze dne 7. 3. 2024 o policii a etnických menšinách v Kazachstánu (dále jen „zpráva OAMP“) a Informaci švédského Centra informací o zemích původu a analýzy v oblasti migrace ze dne 21. 12. 2017 (dále jen „zpráva Lifos“). Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že podle závěrů zprávy Lifos sice nelze vyloučit, že jednotliví občané ujgurského původu mohou být v jednotlivých případech diskriminováni, neexistují však žádné důvody se domnívat, že by se jednalo o diskriminaci systematickou. Dále žalovaný vyšel ze zprávy MZV, ze které taktéž vyplývá, že Ujguři mají v Kazachstánu stejná práva jako jiní obyvatelé státu. Ze zprávy OAMP čerpal žalovaný informace o možnosti příslušníků etnických menšin domáhat se v Kazachstánu svých práv. Touto otázkou se výslovně zabýval na straně 13 a zejména na straně 7 napadeného rozhodnutí. Žalovaný v odůvodnění zhodnotil též důkazy předložené žalobkyní – internetové články podávající zprávy o mezietnických střetech v Kazachstánu – a shledal, že tyto důkazy nejsou v rozporu s jím shromážděnými podklady.

16. Soud s ohledem na výše uvedené shledal, že se žalovaný v odůvodnění s tvrzením žalobkyně stran její obavy z diskriminace vypořádal, přičemž dospěl k závěru, že existence systematických vzorců diskriminace z etnických důvodů v Kazachstánu z podkladů pro vydání rozhodnutí neplyne, a nic nenasvědčuje ani tomu, že by žalobkyně jako kazašská občanka ujgurské národnosti neměla možnost domoci se v Kazachstánu svých práv. Soud konstatuje, že žalobkyně nijak nezpochybnila objektivitu informací a zpráv, které vzal žalovaný za podklad svého rozhodnutí, jen poukázala na nezohlednění osobních zkušeností jejích blízkých, které podle ní o diskriminaci vypovídají. Žalobkyně však nijak nedoložila, že diskriminační jednání mělo být přímo vyvolané, tajně podporované, vědomě trpěné či záměrně nedostatečně potlačované státními orgány. Podklady shromážděné žalovaným přitom vypovídají o opaku.
17. Dále soud posoudil námitku žalobkyně, že se žalovaný nijak nezabýval jednáním jejího prastrýce, a to zejména ve vztahu k efektivitě prošetřování obdobného jednání ze strany orgánů činných v trestním řízení v zemi původu. Ze správního spisu soud zjistil, že při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 27. 11. 2024 žalobkyně na otázku, jaká by byla její situace v případě návratu do Kazachstánu, mimo jiné odpověděla: *„Nevím, jak to říci. Co jsem v ČR, tak mi jeden příbuzný, je to mladší bratr mé babičky, který má 60 let, posílá své nahé fotky a k tomu sprosté komentáře. Tak se bojím, co by se mohlo stát. O tom jsem v rodině nikomu neřekla, mám obavu, aby kvůli tomu nevznikl nějaký rodinný konflikt. Nechci, aby byla obviněna má rodina. Kdybych se vrátila do Kazachstánu a obrátila se s tím na policii, stejně by se s tím nic nedělo, nic by se neřešilo. Ve většině případů se takové rodinné věci v Kazachstánu neřeší.“* V odpovědi na další otázku žalobkyně uvedla, že kdyby se s touto záležitostí svěřila svému strýci žijícímu v České republice, určitě by v kazachstánské části rodiny vznikl konflikt, v jehož důsledku by byla její matka obviněna, že ji špatně vychovala. Žalobkyně vyjádřila domněnku, že by se jí ani její matce v takové situaci nedostalo ze strany příbuzných žádné podpory.
18. Soud konstatuje, že žalovaný výše citované tvrzení žalobkyně toliko zmínil na straně 2 napadeného rozhodnutí v části rekapitulující průběh pohovoru, aniž by se jím dále jakkoli zabýval, tj. především zhodnotil jeho relevanci z hlediska mezinárodní ochrany. Kromě etnicity, kterou žalobkyně označovala jako hlavní důvod, lze za možný důvod pronásledování označit rovněž příslušnost žalobkyně k pohlaví. To sice žalobkyně neuvedla explicitně jako důvod své žádosti, nicméně je třeba mít na paměti, že na ni povinnost přesně právně kvalifikovat povahu újmy, která jí hrozí, nedopadá. Naopak má povinnost unést

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

břemeno tvrzení a jí vylíčený skutkový stav má pod právní pojmy po ověření věrohodnosti podřadit žalovaný (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 6 Azs 36/2010-274). Jak judikoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 Azs 1/2011-82, během správního řízení je jistá procesní aktivita požadována i po správním orgánu, který by měl již v průběhu pohovoru vhodně kladenými otázkami zjistit, zda jsou žadatelem tvrzené skutečnosti relevantní pro udělení azylu či doplňkové ochrany a tvrzení žadatele podle toho klasifikovat. Soud má za to, že tvrzení žalobkyně o jednání jejího prastrýce nebylo a priori azylově irrelevantní, a žalovaný ho proto nemohl bez dalšího přejít mlčením.

19. Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 10. 9. 2008, č. j. 9 Azs 49/2008-55, totiž vyslovil, že *„domácí násilí je bezesporu celospolečenským jevem, který nelze podceňovat a který vyvěrá z podhoubí sociální diskriminace a který je zpravidla determinovaný příslušností k určitému pohlaví. Jako takový přitom může být za určitých okolností také azylově relevantním důvodem, a právě tyto okolnosti, které záleží především na zemi původu, jejích právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách, je třeba analyzovat a zvažovat, zda je příslušný stát schopen či ochoten zajistit oběti domácího násilí potřebnou ochranu nebo zda je na místě poskytnutí mezinárodní ochrany, a to na základě příslušnosti k určité sociální skupině“*. Krajský soud se domnívá, že tyto závěry Nejvyššího správního soudu lze analogicky vztáhnout i na jednání popsané žalobkyní, spočívající v opakovaném zasílání sexuálně explicitních zpráv prastrýcem. Z azylového příběhu, jak ho žalobkyně vylíčila, vyplývá, že je adresátkou obtěžování, které je pro ni nežádoucí, má sexuální povahu, útočí na její důstojnost (srov. definici sexuálního obtěžování in JÍCHOVÁ, Leona. Sexuální obtěžování a jiné formy obtěžování na pracovišti. Právní rozhledy, 2023, č. 9, s. 317.) Použití psychického násilí, včetně sexuálního, a jednání namířené proti osobám určitého pohlaví může být přitom pronásledováním ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).
20. Po dobu svého pobytu v České republice byla žalobkyně obtěžována jen „korespondenčně“, reálná možnost návratu do Kazachstánu v ní ovšem vzbuzuje obavy z fyzického setkání s původcem obtěžování a následného vývoje. Soud na tomto místě připomíná, že jak pronásledování, tak i vážná újma může hrozit též ze strany nestátních původců, tedy soukromých osob, pokud stát není schopen nebo ochoten poskytnout před pronásledováním nebo vážnou újmu ochranu, tzn. neučiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 4 Azs 31/2009-93). Při posuzování, zda stát činí přiměřené kroky je třeba zohledňovat nejen existenci platné právní úpravy, ale i dodržování a vymáhání takové právní úpravy v praxi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 6 Azs 36/2010-274). Jestliže tedy žalobkyně tvrdila, že má důvodné obavy ze shledání s příbuzným, který je původcem jejího obtěžování, měl se správní orgán zejména zabývat otázkou, zda jí popsané pronásledování dosahovalo dostatečné míry závažnosti, a za tím účelem přihlédnout zejména ke znakům skutkové podstaty tzv. stalkingu, resp. nebezpečného pronásledování podle § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Pokud by dospěl ke kladné odpovědi, měl dále hodnotit, zda orgány státní moci poskytují ženám v Kazachstánu před takovým jednáním účinnou ochranu. Soud na tomto místě shrnuje, že pokud se žalovaný s tvrzením

žalobkyně, které *a priori* nebylo azylově irrelevantní, nijak nevypořádal, zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti.

21. S ohledem na shora uvedené soud shledal žalobu důvodnou a podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. napadené rozhodnutí žalovaného pro vadu řízení zrušil. Soud současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem, který soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku.
22. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Procesně úspěšné žalobkyni žádné náklady řízení podle obsahu soudního spisu nevznikly (žalobu podala u soudu osobně), ani jejich náhradu nepožadovala, a žalovaný nebyl ve věci procesně úspěšný, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 18. září 2025

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus v. r.
samosoudce